

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією
Протокол № 6 від «06» 05 2024 р.
Голова Приймальної комісії

Олександр ТУРУНЦЕВ

ПРОГРАМА

**вступного випробування (іспиту) до аспірантури
зі спеціальності 025 Музичне мистецтво**

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво

Спеціальність: 025 Музичне мистецтво

Освітньо-наукова програма: «Музичне мистецтво»

**На основі: освітнього ступеня магістра
(освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста)**

ПОГОДЖЕНО

Проректор з наукової роботи

Наталія ВІННІКОВА

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні вченої ради
Факультету музичного мистецтва
та хореографії
Протокол № 2 від «23» квітня 2024 р.
Голова вченої ради

Ганна КОНДРАТЕНКО

Київ – 2024

ВСТУП

Програма складена кафедрою музикознавства та музичної освіти Факультету музичного мистецтва та хореографії Київського столичного університету імені Бориса Грінченка з урахуванням вимог щодо об'єму професійних знань, які мають продемонструвати вступники для здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 025 Музичне мистецтво.

Мета іспиту – встановити глибину необхідних знань претендента зі спеціальності та рівень його підготовки до самостійної науково-дослідної роботи.

Вступник має володіти знаннями з історії музики як музично-теоретичної дисципліни, розуміти специфіку історичного становлення музичного процесу, роль і місце митця у ньому, значення історичного контексту для формування та розвитку окремих стилєвих явищ у музичному мистецтві тощо.

Вступник має усвідомлювати мету наукових розвідок зі спеціальності «Музичне мистецтво» – дослідження специфіки та тенденцій розвитку музичного мистецтва, його категорій та понять, постатей митців та виконавців, визначення й розкриття соціально-історичного та загальнокультурного контексту музичних явищ, аналізування текстів, концептів тощо в руслі розвитку музично-теоретичної науки.

У царині історії музики вступникові також необхідно продемонструвати обізнаність щодо змісту таких понять, як музично-історичний процес, періодизація історії музики, текст та контекст, музично-естетичні уявлення, форма та зміст, стиль і жанр, теорія та практика тощо, вміння оперувати категоріальним апаратом музично-теоретичної науки, вирізняти типологічні та специфічні риси певного музичного явища.

Під час вступного іспиту до аспірантури оцінюються уміння вступника: аналітично мислити і науково аналізувати музичні явища, музичні жанри й стилі різних епох, композиторські школи, творчість композиторів та їхні твори, історичний розвиток європейської та української музичної культури.

Вступне випробування проводиться у формі іспиту та передбачає відповідь вступника за трьома питаннями обраного білету. Час підготовки відповіді – 30 хв.

І. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

ТЕМА 1. Музика в добу архаїки: види, форми, функції

Музика як форма суспільної свідомості. Музика і культура. Періодизація історії музичної культури. Джерела, які свідчать про ранні форми музичної культури. Давні музичні інструменти, їхні соціально-побутові функції. Тип культури давніх часів. Поняття синкретизму. Прикладна (утилітарна) музика. Культурна музика. Календарно-обрядовий цикл, його функції, зміст, жанри. Характеристика вербальної складової календарно-обрядового циклу. Музичні складові обрядового фольклору (лад, мелодика, ритміка, формотворення). Музика давніх культур (Єгипет, Палестина, Індія, Китай). Музична теорія, музична естетика в давньоіндійській культурі. Зміст понять «шруті», «тала», «рага», «раса».

ТЕМА 2. Роль і місце музичного мистецтва в Античній культурі

Антична культурна спадщина як підґрунтя Європейської культури. Синкретичний тип античного мистецтва. Джерела, які свідчать про характер античної музичної культури. Музика у міфах та легендах. Медичний (магічний), космологічний, суспільно-виховний, вузько-спеціальний, музично-теоретичний напрями розвитку музичної естетики. Числова концепція музики, музика сфер, терапевтичні властивості музики у вченні Піфагора. Соціально-політичний аспект музики у вченні про державу Платона. Естетично-виховна концепція музики Аристотеля. Антична теорія музичного етосу (уявлення про лади та ритми). Каноніки і гармоніки.

ТЕМА 3. Епоха Середньовіччя: становлення європейського професійного музичного мистецтва

Світоглядні орієнтири в епоху Середньовіччя. Соціально-політична та культуротворча роль церкви. Музика у колі вільних мистецтв. Переосмислення античних уявлень щодо музичного мистецтва. Роль музичного мистецтва у системі західної християнської церкви. Характер музичної практики у церкві. Формування музики християнської церкви. Григоріанський хорал, його особливості, принципи побудови хоральних мелодій. Псалмодія. Розвиток багатоголосся. Паралельний, вільний, мелізматичний, метризований органуми. Літургійна драма. Меса. Реквієм. Жанр секвенцій у церковній музиці. Невменна нотація. 4-лінійна нотація Г. Аретинського. Готична, мензуральна нотації. Світська музика епохи Середньовіччя. Пісенна творчість трубадурів, труверів, міннезингерів.

ТЕМА 4. Середньовічне мистецтво у Східній Європі: музична культура Київської Русі

Періодизація розвитку давньоруської культури. Музика у синтезі мистецтв, провідне значення сакральною слова. Основоположні ознаки богослужбового співу. Особливості ранньо-візантійської християнської

культури. Становлення богослужб, розвиток нових богослужбових жанрів. Застосування старих жанрів (псалом, пісня, гімн), виникнення на їх основі похідних (псалмових) жанрових форм. Формування канону, його особливості. Занепад жанру кондака, зміна його жанрової форми. Взаємодія візантійської і давньоруської співочих традицій. Переїняття Давньою Руссю Студійського Уставу, церковного річного календаря, принципів застосування системи осьмогласся, сукупності богослужбових жанрів і книг, їх переклади. Знаменний і кондакарний спів, основні принципи нотації, структура осьмогласся. Міська народна музична культура (творчість скоморохів).

ТЕМА 5. Мистецтво Ars nova: нова концепція часової організації музики

Поняття «Ars antiqua» і «Ars nova». Ф. де Вітрі та його трактат «Ars nova». Концепція мензуральної ритміки. Ізоритмічний мотет та його відмінність від мотету Ars antiqua. Творча постать Г. де Машо. Меса та її структура. Авторська меса Г. де Машо.

ТЕМА 6. Музична культура Ренесансу: світоглядні зміни та їхній вплив на музичне мистецтво

Нова естетика, відбиття нових ідеалів у мистецтві Ренесансу. Зміна ціннісних орієнтацій. Людина – «міра всіх речей». Значення особистості. Поняття стилю і його об'єм. Натуральний стрій Дж. Царліно. Розвиток поліфонії: контрапункт, імітація, канон; імітаційна і контрастна поліфонія. Суворий (строгий) стиль, техніка імітації та канону (канонічної імітації). Ф. де Вітрі, Г. де Машо. Нідерландська композиторська школа, її значення для розвитку європейської поліфонії. Творчість Дж. Палестрини як кульмінаційне вираження в музиці ренесансного гармонійного світовідчуття. Зростання ролі гармонії та акордової структури багатоголосся.

ТЕМА 7. Ренесанс в українській музичній культурі: специфіка, новації

Змішаний тип культури. Поняття ренесансу в українському культурному просторі. Елементи ренесансної та середньовічної поезики в церковній музичній культурі. Церковна монодія, нотація, жанри, Ірмолой. Виникнення нових жанрів в українському фольклорі. Музичні та вербальні особливості жанрів думи, історичних пісень: зміст, тематика, структура, формотворчі принципи, стиль виконання. Лірична пісня. Танці. Кант – церковна і світська 1-голосна і 3-голосна пісня: зміст, жанрові різновиди, особливості музики та будова творів. Риси ренесансної культури в народній музичній творчості.

ТЕМА 8. Концепція «Нової музики» та постановня опери: Італія, Франція

Витоки опери. Культурно-історичні передумови зародження жанру в Італії. Діяльність представників Флорентійської камерати, їх головна мета та шляхи її досягнення. Сюжети, структура, стиль перших зразків drama per musica. «Орфей» К. Монтеверді як кульмінація ренесансної опери. Історичні передумови та специфіка французького варіанту оперного жанру. Творчість

Ж.-Б. Люлі, Ж. Ф. Рамо. Значення жанру опери для підготовки кардинального повороту в історії музики від поліфонії до гомофонії.

ТЕМА 9. Партесний концерт: сплав ренесансної та барокової музичної поетики

Особливості українського Бароко, періодизація. Ситуація в музичному мистецтві XVII ст. Перехід від одноголосся до багатоголосся. Європейські риси музичного мислення в українській музиці. Виникнення партесного концерту. Етапи розвитку. Історико-культурна дихотомія партесного концерту. Композиційні особливості партесного концерту. Мета партесного концерту. Види та типи партесного концерту. Творча постать М. Дилецького, його «ГраMATика мусикійська» («ГраMATика музикальна»).

ТЕМА 10. Музичне бароко: проблеми естетики, поетики і риторики

Мистецтво Нового часу. Епохальні зміни й характеристика нової культурної парадигми. Новочасна «картина світу», значення наукових відкриттів, філософського дискурсу. Трагічне сприйняття дійсності. Порушення ренесансної гармонії, інше відношення «людина-світ». Художні ідеали та принципи мистецтва бароко, поняття «барокова модель». Провідні естетичні принципи. Роль опозицій, антитез, контрастів, зміна стилістики. Становлення опери. Вплив опери на інструментальну та вокально-інструментальну музику. Теорія афектів. Музична риторика. Нова роль поліфонії та домінантне значення гармонії як засобу виразовості.

ТЕМА 11. Європейська інструментальна музика XVII–XVIII ст.

Європейська інструментальна музика: від вокальних, танцювальних зразків до інструментальних жанрів поліфонічного, гомофонного та мішаного типів викладу музичного матеріалу. Італійські партити, французькі та англійські сюїти. Особливості будови партити, сюїти, характеристика танців. Мистецтво французьких клавесиністів, англійських верджиналістів. Становлення жанрів сонати та концерту. Німецька органна школа; вільні форми імпровізаційного характеру (прелюдія, фантазія, токато), імітаційні форми (пасакалія, чакона, ричеркар, фуга), тенденції до кристалізації жанрів. Й. С. Бах; роль композитора в розвитку складових частин фуги та інструментальної музики.

ТЕМА 12. Оперна реформа К. Глюка та В. Моцарта

Опера XVIII ст. Становлення опери seria. Особливості будови опери seria. Криза опери seria. Витоки жанру комедійної опери. Французька комедійна опера, її відмінність від італійської опери-буффа. Австрійський і німецький зінгшпіль. Принципи оперної реформи К. Глюка. Оперна естетика та оперна творчість К. Глюка, В. Моцарта.

ТЕМА 13. Віденський музичний класицизм – вершина розвитку класичного стилю в музиці

Мангеймська школа. Творчість К. Ф. Е. Баха, Й. Х. Баха. Завершення формування жанрів симфонії, сонати, концерту, квартету в творчості Й. Гайдна, В. Моцарта, Л. Бетговена. Риси класицистського стилю. Нове розуміння музичної теми, принципи її розвитку. Оркестр віденських класиків. Поняття «симфонізм». Сонатно-симфонічний цикл; образний зміст і форма частин циклу, концепція циклу в творчості віденських класиків. Сонатна форма, її розділи і складові моменти. Творчість та риси музичного стилю Й. Гайдна, В. Моцарта, Л. Бетговена.

ТЕМА 14. Особливості розвитку української музичної культури XVIII ст. Жанр духовного хорового концерту

XVIII ст. як другий етап засвоювання композиторської техніки і надбань західноєвропейської музики. Соціокультурний та політичний контекст виникнення та розвитку духовного хорового концерту. Новий стиль духовної музики. Спорідненість із партесним концертом. Відмінність від жанру партесного концерту. Композиційні особливості духовного хорового концерту. Хорова творчість М. Березовського, Д. Бортнянського, А. Веделя.

ТЕМА 15. Художні, естетичні та стильові пошуки музичного романтизму

Суспільно-історичні передумови європейського романтизму. Романтизм як явище, його філософсько-естетичні аспекти. Суб'єктивізм світогляду, суб'єктивізм творчості. Установка митця-романтика: я пишу так, як відчуваю в певний момент життя. Руйнування класицистичних канонів, зняття «жанрового догмату», нове відчуття просторово-часового континууму. Роль літератури і поезії. Програмність, ідея синтезу мистецтв. Поетизування побутових жанрів, розквіт мініатюри (вокальної, інструментальної), тенденція циклізації. Зацікавлення національною культурою. Освоєння фольклорної спадщини. Характерні особливості романтичної музики. Принципи образної і тематичної єдності композицій романтиків. Монотематизм. Трансформація тематичного матеріалу. Інструментальна та вокальна мініатюра як визначальні жанри європейського романтизму.

ТЕМА 16. Становлення національних шкіл в епоху Романтизму

Закономірності становлення нових національних композиторських шкіл у Європі XIX ст. Особливості розвитку австрійської (Ф. Шуберт), німецької (Р. Шуман, Ф. Мендельсон), польської (Ф. Шопен), угорської (Ф. Ліст), чеської (Б. Сметана, А. Дворжак) та української (С. Гулак-Артемівський, М. Вербицький, П. Сокальський, М. Лисенко, А. Вахнянин, М. Аркас, Д. Січинський) композиторських шкіл. Жанрово-стильові моделі, проблема професійної освіти. Особливості українського музичного романтизму, його народно-національна основа.

ТЕМА 17. Жанри симфонічної музики в західноєвропейській культурі XIX ст.

Симфонії Ф. Шуберта (Симфонія № 8, «Незакінчена», № 9), Г. Берліоза («Фантастична симфонія»), А. Брукнера (Симфонії № 4, № 7), Й. Брамса (Симфонія № 4), А. Дворжака (Симфонія № 5, «З Нового світу»). Симфонічні поеми Ф. Ліста («Прелюди», «Тассо»), Б. Сметани («Моя Батьківщина»).

ТЕМА 18. Концепція «синтетичного мистецтва майбутнього» Р. Вагнера

Постать Р. Вагнера в німецькій культурі XIX ст. Опера реформа Р. Вагнера. Німецька міфологія як підґрунтя нової опери. Кристалізація концепції німецької музичної драми нового типу (Gesamtkunstwerk). Відмова від звичної структури опери на користь наскрізного розгортання. Система лейтмотивів, драматургічна та формотворча роль. Модель музичної драми Р. Вагнера на прикладі опер «Тангейзер», «Лоенгрін», «Трістан та Ізольда».

ТЕМА 19. Тенденції реалізму в музичному театрі Дж. Верді

Постать Дж. Верді як творця нової італійської опери. Значення опери як центрального жанру італійської музики часів національно-визвольної боротьби XIX ст. Опера естетика Верді. Опера Верді – реалістична музична драма людських пристрастей. Опер «Ріголетто», «Травіата»: трактування жанру, драматургія творів. Еволюція жанру опери в творчості Верді. Шлях Верді від «номерної опери» до жанру музичної драми. «Аїда». «Отелло» – вище реалістичне досягнення Верді.

ТЕМА 20. Стильова динаміка, пошуки нових форм і засобів музичної виразовості в європейській музичній культурі кінця XIX – XX ст.

Історичні особливості розвитку музичної культури в період кінця XIX – XX ст. Теорії про кінець історії, мистецтва. Іntenції на пошук нових засобів музичної виразовості, пролонгація традицій – основні напрями розвитку художньої культури кінця XIX–XX ст. Визначення особливостей нового мистецтва у трактаті Х. Ортеги-і-Гасета «Дегуманізація мистецтва».

Імпресіонізм, експресіонізм, символізм, неокласицизм, неофольклоризм, фовізм, реалізм, неоромантизм – основні стилі європейської музики кінця XIX–XX ст. Модернізм, авангардизм, постмодернізм. Тенденції до узагальнення художньої культури кінця XIX–XX ст. в контексті понять «модернізм» (кінець XIX – 1960-ті рр.) та «постмодернізм» (1970–1990-ті рр.). Авангард-I (1910-і – 1930-і рр.; «міжвоєнний» авангард), Авангард-II (1940-і – 1960-і рр.; «повоєнний» авангард) та поставангард.

Руйнація меж тональності. Розвиток засобів музичної виразовості в музиці XX ст. Еволюція тональної системи; атональність; розширена 12-ти тонова тональність; політональність; модальність; ладова перемінність. Нові методи (техніки) музичної композиції: додекафонія; серіалізм; пуантилізм; сонористика; алеаторика; конкретна музика; стохастична музика; техно-музика. Переосмислення культури попередніх епох, стильовий плюралізм. Естетичні засади пост- та нео-течій в музиці. Модернізм і постмодернізм.

ТЕМА 21. Особливості розвитку музичної культури Франції, Австрії, Німеччини, Угорщини, США, Польщі кінця XIX–XX ст.

Суспільно-історичні умови розвитку музичної культури. Розвиток жанрів. Композиторські школи, їхні представники.

Французька музична культура. К. Дебюссі. М. Равель. А. Онеггер. Ф. Пуленк. О. Мессіан. П'єр Булез. Австрійська та Німецька музична культура. Нововіденська школа (А. Шенберг, А. Веберн, А. Берг). Г. Малер. П. Гіндеміт. К. Орф. К. Штокгаузен. Угорська музична культура. З. Кодай. Б. Барток. Д. Лігеті. Музична культура США. Дж. Гершвін. Ч. Айвз. Дж. Кейдж. Польська музична культура. В. Лютославський. К. Пендерецький.

ТЕМА 22. Українська музична культура кінця XIX–XX ст. як складова Європейської культури.

Суспільно-історичні умови розвитку української музичної культури у XX ст. Розвиток жанрів. Сильова динаміка української музики XX ст. Композиторської школи. Українська музика початку XX ст. Творчість М. Леонтовича, К. Стеценка, Я. Степового. Українська музика середини XX ст. Творчість Л. Ревуцького, Б. Лятошинського. Українська музика 2-ої половини XX ст. Український музичний авангард. Творчість В. Сильвестрова, Л. Грабовського. Неофольклоризм в українській музиці. Творчість М. Скорика, Є. Станковича, Л. Дичко.

II. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ТА СКЛАДАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 025 МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

1. Особливості та функція музики в давніх культурах (Стародавній Єгипет, Стародавня Індія, Стародавній Китай, Стародавня Греція).
2. Музична теорія і музична естетика стародавньої Індії (ладова система; мантра; рага; раса; тала; сангіта; система «шруті»).
3. Музична культура Античності; медичний (магічний), космологічний, суспільно-виховний, вузько-спеціальний, музично-теоретичний напрями розвитку музичної естетики.
4. Музика у працях давньогрецьких філософів Піфагора, Платона, Аристотеля.
5. Музична культура епохи Середньовіччя; становлення християнської релігійної / культової музики.
6. Григоріанський хорал, його особливості, принципи побудови хоральних мелодій.
7. Світська музика епохи Середньовіччя; творчість жонглерів, трубадурів, труверів, мінезингерів, їхня роль у розвитку європейської музичної культури.
8. Становлення поліфонії в епохи Середньовіччя і Відродження; органами (паралельний, вільний, мелізматичний), суворий (строгий) стиль, його принципи.

9. Інструментальна музика XVII – 1-ої половини XVIII ст.; італійська партита, французька сюїта, становлення жанрів концерту та сонати.
10. Характеристика творчості та риси музичного стилю Й. С. Баха; роль композитора в розвитку складових частин фуґи.
11. Фуґа – основна поліфонічна форма у творчості Й. С. Баха; роль композитора в розвитку складових частин фуґи (Токата і фуґа d-moll, Фантазія і фуґа g-moll для органа, Прелюдія і фуґа c-moll з 1 тому «ДТК»: образний зміст, виразові й стильові аспекти музики, будова, драматургія творів).
12. Сонатно-симфонічний цикл; образний зміст і форма частин циклу, концепція циклу в творчості віденських класиків.
13. Віденський музичний класицизм; роль Й. Гайдна, В. Моцарта, Л. Бетговена в розвитку жанрів симфонії, сонати, концерту (Гайдн: симфонія № 103; Моцарт: симфонія № 40; Бетговен: симфонії № 5, № 9, сонати для фортепіано № 8, № 14: трактування жанрів, образно-ідейний зміст, виразово-стильові аспекти музики, будова, драматургія творів).
14. Характеристика творчості та риси музичного стилю Л. Бетговена.
15. Опера XVII–XVIII ст. Оперна естетика та оперна творчість К. Глюка, В. Моцарта (Глюк: «Орфей і Еврідіка»; Моцарт: «Весілля Фігаро»: зміст, трактування жанру, будова і драматургія опер).
16. Українська музична культура дохристиянської і Київської Русі.
17. Українські думи та історичні пісні: зміст, тематика, принципи музикування, формотворчі принципи, розвиток жанрів у XVI – XVIII ст.
18. Кант і партесний концерт в українській музиці XVI–XVIII ст.: зміст, тематика, жанрові різновиди, стильові й виразові особливості музики.
19. Український хоровий концерт XVII–XVIII ст.: історія становлення, формотворчі особливості; роль М. Березовського, Д. Бортнянського, А. Веделя в розвитку жанру (Березовський: концерт «Не отвержи мене во время старости»: образний зміст, виразово-стильові особливості музики, будова й драматургія твору).
20. Суспільно-історичні передумови та філософсько-естетичні основи романтизму – художнього напрямку кінця XVIII–XIX ст.
21. Інструментальна та вокальна мініатюра як визначальні жанри європейського романтизму (Ф. Шуберт, Р. Шуман, Ф. Шопен, Ф. Мендельсон).
22. Вокальні цикли Ф. Шуберта «Прекрасна мельниківна», «Зимовий шлях», Р. Шумана «Любов поета». Трактування жанру, образний зміст, принципи вираження поетичного тексту у вокальній музиці, драматургія циклів.
23. Характеристика творчості та риси музичного стилю Ф. Шопена («24 прелюдії» для фортепіано – енциклопедія музичного романтизму; образний зміст, жанрове розмаїття п'єс, будова й трактування циклу; характеристика прелюдій №№ 2, 4, 6, 7, 15; балади № 1, № 2; соната № 2, b-moll: образний зміст, особливості композиції та драматургія творів).

24. «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемівського – перша українська лірико-комедійна опера: трактування жанру, образно-ідейний зміст, будова, драматургія твору.
25. Жанр симфонії в західноєвропейській музиці 1-ої половини ХІХ ст. (Ф. Шуберт: симфонія № 8, «Незакінчена»; Г. Берліоз: «Фантастична симфонія»; Ф. Мендельсон: Концерт для скрипки з оркестром, e-moll: трактування жанрів, образно-ідейний зміст, драматургія творів).
26. Жанр симфонії в західноєвропейській музиці 2-ої половини ХІХ ст. (А. Брукнер: Симфонія № 4; Й. Брамс: Симфонія № 4).
27. Жанр симфонії в західноєвропейській музиці 2-ої половини ХІХ ст. (А. Брукнер: Симфонія № 4; Й. Брамс: Симфонія № 4).
28. Жанр симфонічної поеми у творчості Ф. Ліста. Симфонічні поеми «Тассо», «Прелюди». Образно-ідейний зміст, принципи програмності, особливості композицій, драматургія поем.
29. Естетичні погляди і оперна естетика Дж. Верді, відмінність її від оперної естетики Р. Вагнера (Верді: «Ріголетто», «Травіата»; Вагнер: «Лоенгрін», «Трістан та Ізольда»: трактування жанру, образно-ідейний зміст, трактування арій, речитативів, ансамблів, музична характеристика оперних персонажів, співвідношення вокалу і оркестру, драматургія опер).
30. Характеристика творчості та риси музичного стилю М. Лисенка (опера «Тарас Бульба»; кантати «Б'ють пороги», «Радуйся, ниво неполітая»; обробки народних пісень; романси «Безмежне поле», «Гетьмани, гетьмани, як би то ви встали», «Коли настав чудовий май», «Минають дні», «Місяцю-князю», «Ой одна я, одна», «Садок вишневий коло хати», «Чого так поблідли троянди ясні»: образний зміст, трактування жанрів, особливості композиції творів, принципи вираження поетичного тексту у вокальній музиці).
31. Роль творчості М. Леонтовича, К. Стеценка, Я. Степового в розвитку української музичної культури 1-ої чверті ХХ ст. (хорові обробки українських пісень Леонтовича: «Щедрик», «Дударик», «Женчичок-бренчичок», «Козака несуть», «Пряля»; Стеценка: «Ой сивая та і зозуленька», «Чуєш, брате мій»; солоспіви Стеценка «Плавай, плавай, лебедонько», «Вечірня пісня», «О, не дивуйсь», «Стояла я і слухала весну» та Степового – «Ой три шляхи широкії», «Утоптала стежечку», «Розвійтеся з вітром», «Не беріть із зеленого луку верби»: трактування жанрів, образний зміст, виразово-стильові особливості музики, композиція творів).
32. Характеристика основних змістових позицій трактату Х. Ортеги-і-Гасета «Дегуманізація мистецтва».
33. Музичний авангард ХХ ст. (Авангард-І, «міжвоєнний» – «1910-і – 1930-і рр.; Авангард-ІІ, «післявоєнний» – 1940-і – 1960-і рр; поставангард, 1970–1990 рр.); особливості розвитку авангардної музики та його представники в західноєвропейській та українській музичній культурі.

34. Еволюція тональної системи в музиці ХХ ст.; атональність; розширена 12-ти тонова тональність; політональність; модальність; ладова перемінність.
35. Нові методи (техніки) композиції в музиці ХХ ст.: додекафонія; серіалізм; пуантілізм; сонористика; алеаторика; конкретна музика; стохастична музика; техно-музика.
36. Характеристика основних стилів європейської музики кінця ХІХ – ХХ ст. (імпресіонізм, експресіонізм, символізм, неокласицизм, неофольклоризм, реалізм, неоромантизм).
37. Характеристика творчості та риси музичного стилю К. Дебюссі, М. Равеля (Дебюссі: «Післяполуденний відпочинок Фавна», «Ноктюрни»; прелюдії для фортепіано № 2, «Вітрила», № 8, «Дівчина з волоссям кольору льону», № 10, «Затонулий собор»; Равель: п'єси з фортепіанного циклу «Відображення»: № 1, «Нічні метелики», № 2, «Сумні птахи», № 3, «Човен посеред океану», № 5, «Долина дзвонів»; «Болеро»; Концерт для фортепіано з оркестром, G-dur: образний зміст, виразово-стильові аспекти музики, особливості композиції творів).
38. Принципи симфонічної концепції Г. Малера; Симфонія № 1; Симфонія № 5: образно-ідейний зміст, виразово-стильові особливості музики, архітектоніка симфоній.
39. Роль французької «Шістки» і групи «Молода Франція» в розвитку національної та світової музичної культури ХХ ст. (А. Онеггер: Симфонічна поема «Пасифік 231», Симфонія № 3, «Літургійна»; Ф. Пуленк: моноопера «Людський голос»; О. Мессіан: «Квартет на кінець часу»: № 1, «Літургія кристала», № 2, «Вокаліз для Ангела, який оголошує кінець Часу», № 9, «Хвала вічності Ісуса»; «Різдво Господнє»: № 1, «Діва Марія і Дитя», № 7, «Ісус, муки приймаючий», № 9, «Бог серед нас»; «20 поглядів на немовля Ісуса»: № 1, «Погляд Отця», № 2, «Погляд зорі», № 10, «Погляд Духу радості», № 19, «Я сплю, але моє серце все бачить»: трактування жанрів, виразово-стильові аспекти музики, особливості композиції творів).
40. Нововіденська школа; значення творчості А. Шенберга, А. Берга, А. Веберна для розвитку світової музичної культури ХХ ст.
41. Додекафонія, серія; принципи композиції з дванадцятьма тонами. А. Веберн. Варіації для фортепіано: образний зміст, композиція твору.
42. Неофольклоризм в західноєвропейській музиці 1-ої половини ХХ ст., його особливості (Б. Барток: «14 багателей», «П'ятнадцять угорських селянських пісень», Соната для фортепіано: образний зміст, виразово-стильові особливості музики, композиція творів).
43. Фовістичні тенденції в музиці ХХ ст. (Б. Барток: «Allegro barbaro» / «Варварське алегро»; образний зміст, виразово-стильові особливості музики).
44. Характеристика творчості та риси музичного стилю Б. Лятошинського і Л. Ревуцького (Лятошинський: Симфонія № 3, h-moll; цикл п'єс для фортепіано «Відображення»: № 1, № 2, № 4, № 5; Ревуцький: Поема-

- кантата «Хустина»; Симфонія № 2, E-dur: трактування жанрів, образний зміст, виразово-стильові особливості музики, композиція творів).
45. Неофольклоризм в українській музиці 2-ої половини ХХ ст. (М. Скорик: п'єси для фортепіано «Коломийка», «Бурлеска», цикл «В Карпатах»; «Гуцульський триптих»; «Карпатський концерт»; Є. Станкович: фольк-опера «Коли цвіте папороть»; Л. Дичко: хорова кантата «Червона калина»: трактування жанрів, образний зміст, виразово-стильові особливості музики, композиція творів).
  46. Експресіонізм у музиці ХХ ст. (А. Шенберг: опера «Чекання», кантата «Уцілілий з Варшави»; А. Берг: опера «Воццек»; К. Пендерецький: «Трен пам'яті жертв Хіросіми»: трактування жанрів, образно-ідейний зміст, виразово-стильові особливості музики, композиція творів).
  47. Неокласицизм у музиці ХХ ст. (П. Гіндеміт: симфонія «Художник Матіс», поліфонічний цикл для фортепіано «Ludus tonalis»; Ф. Пуленк: Концерт для органу, струнних та литавр: трактування жанрів, образно-ідейний зміст, виразово-стильові особливості музики, композиція творів).
  48. Українські композитори-авангардисти В. Сильвестров, Л. Грабовський (Сильвестров: Симфонії № 2, № 4; Струнний квартет № 1; «Тихі пісні» для голосу і фортепіано; Кантата для мішаного хору a cappella на вірші Т. Шевченка; Грабовський: «Чотири українські народні пісні» для хору і симфонічного оркестру; «Мала камерна музика» № 1 для 15 струнних; «Гомеоморфії I–III» для фортепіано; «Concerto Misterioso» для 9 інструментів: образно-ідейний зміст, трактування жанрів, виразово-стильові особливості музики, композиція творів).

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ З КУРСУ:

Кількість балів (max – 100)	Оцінка за шкалою ECTS	Критерії
90 – 100	A	Виставляється за ґрунтовні, систематизовані знання програмного матеріалу; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
82 – 89	B	Виставляється за міцні, систематизовані знання навчального програмного матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
75 – 81	C	Виставляється за міцні знання програмного матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні (несуттєві) неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
69 – 74	D	Виставляється за посередні знання програмного матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
60 – 68	E	Виставляється за слабкі знання програмного матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 59	FX	Виставляється за незнання значної частини програмного матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

IV. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Верещагіна О. Є., Холодкова Л. П. Історія української музики ХХ ст. : Навчальний посібник. Київ: Освіта України. 2008. 268 с.
2. Епохи історії музики в окремих викладах: В 2 ч. / Пер. з нім. та ред.-упор. Ю. Є. Семенов. Ч. 1. Арс-антика, Арс-нова, Гуманізм. Ренесанс. Одеса: Будівельник, 2003. 188 с.
3. Епохи історії музики в окремих викладах: В 2 ч. / Пер. з нім. та ред.-упор. Ю. Є. Семенов. Ч. 2. Бароко, Класика, Романтика, Нова музика. Одеса: Будівельник, 2004. 240 с.
4. Іваницький А. І. Український музичний фольклор. Підручник для вищих учбових закладів. Вінниця: Нова книга, 2004. 320 с.
5. Історія української музики в 6 томах / Ред. М. Гордійчук. Київ: Наукова думка. Т. 1–6. 1989–1991.
6. Історія української музики. В 7 т. Т. 1: Від найдавніших часів до середини ХІХ ст. 2-ге вид., перероблене, доповнене / О. В. Богданова, С. Й. Грица, Р. Д. Гусак, Є. В. Єфремов та ін. Київ: ІМФЕ, 2016. 440 с.
7. Історія української музичної культури: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2011. 736 с.
8. Каплієнко – Ілюк Ю. В. Історія світової музики: навчальний посібник. Чернівці: Місто, 2015. 240 с.
9. Корній Л. П. Історія української музики. Ч. І. Від найдавніших часів до середини ХVІІІ ст. Київ – Харків – Нью-Йорк : Видавництво М. П. Коць, 1996. 316 с.
10. Корній Л. П. Історія української музики. Ч. ІІ. Друга половина ХVІІІ ст. Київ – Харків – Нью-Йорк : Видавництво М. П. Коць, 1998. 388 с.
11. Корній Л. П., Сюта Б. О. Історія української музичної культури : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: НАМУ ім. П. І. Чайковського, 2011. 736 с. : іл.
12. Корній Л. П., Сюта Б. О. Українська музична культура. Погляд крізь віки. Київ: Музична Україна, 2014. 592 с.
13. Музична естетика античного світу / Вступ. нарис і збірка текстів О. Ф. Лосева. Київ: Музична Україна, 1974. 218 с.
14. Назаренко Н. В. Музична естетика : навч. посіб. для студ. спец. «Музичне мистецтво» / Луганськ: ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2012. 208 с.
15. Опанасюк О. П. Метаісторичні підвалини періодизації історії світової музичної культури // Path of Science. International Electronic Scientific Journal. 2017. Vol. 3, No 2. – С. 2.16–2.30 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.19-7>
16. Опанасюк О. П. Модернізм і постмодернізм: об'єктивація змісту явищ (культурологічний аспект) // Часопис Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського. 2021. № 3–4. С. 99–118.
17. Ортега-і-Гассет Х. Дегуманізація мистецтва // Всесвіт, 1992, № 3–4.

С. 144–158.

18. Павлишин С. С. Музыка двадцатого століття: Навчальний посібник. Львів: БаК, 2005. 232 с.
19. Taruskin R. Oxford History of Western Music. Vol 1, 2. Oxford University Press, 2009. 3856 p.
20. Українська музична енциклопедія / Голов. ред. Г. Скрипник, заст. голов. ред. А. Калениченко, відповід. секретар Г. Степанченко. Т. 1–5. Київ: ІМФЕ, 2006–2018.
21. Фількевич Г. М. Всесвітня історія музики. Навчальний посібник. Київ: Стилос, 2006. 350 с.
22. Чернова І. В., Горман О. П. Зарубіжна музика: історія, стилі, напрями: Навчальний посібник. Львів: НАСВ, 2016. 246 с.